

ELIAS LÖNROTT

Kalevala

Rettighed til visning er ikke opnået

Permission to exhibit this text on the Internet has not been obtained

Kalevala

Fjortonde sången

Lättsinnige Lemminkäinen
stod nu där och övervägde
vilken väg han skulle välja,
15 vilket spår som var det bättre:
Skulle han ge upp sin älgjakt
för att hellre åka hemåt,
eller ännu pröva lyckan,
staka sakta fram i spåret
20 för att glädja skogens husmor,
fröjda ödemarkens jungfrur?

Lemminkäinen tog till orda,
detta var vad han begärde:
25 ›Ukko, store gudahövding,
ålderman i höga himlen!
Gör mig ett par raka skidor,
ett par riktigt lätta laggar,
så att jag kan löpa ledigt
30 över kärr och över mossar,
ända bort till Hiisis utmark,
över Pohjabygdens moar
fram till Hiisiälgens hemstråk,
stigarna som renen nöter.

35

Nu gör jag ett mansdagsverke,
djupt i skogen, i det fria,
följer Tapiolas vägar,
genom Tapios domäner.
Hälsa vill jag berg och höjder
hälsa er, ni gröna granar,
hälsa er, ni bleka aspar,
hälsa också den som hälsar.

Skog, var frikostig, var givmild,
Tapiro, var gunstig mot mig!
Visa vägen till den dunge,
led mig rätt på just den kulle,
där det finns en fångst att hämta,
där du vet att byte vankas!

Nyyrikki, Tapios pojke,
vacker i din röda luva!
Hugg du märken utmed stigen,
stapla vägrösen på bergen,
så att jag som mindre hemvan
hittar fram fast jag är främling,
när jag söker byte åt mig,
letar efter skogens skänker!

Mielikki, du skogens matmor,
vita skogsfru, vackert svarvad!
Sänd iväg ditt guld på vandring,
låt ditt silver ströva hitåt,
5 komma jägaren till mötes
där han söker skogens skatter.

Nyttja dina gyllne nycklar
i den ring du bär i bältet,
10 öppna Tapiolas bodar,
upplåt skogens breda borgport
för den tid jag söker byte,
medan jag går här och spårar!
Bryr du inte själv dig om det,
15 sänd då någon tjänarinna,
något hjon som du har anställt
och som följer din befallning.
Du är ingen riktig matmor
om du inte håller pigor,
20 har minst hundra tjänsteflickor,
tusen som du kan befalla,
och som vallar dina hjordar,
vårdar villebrådet åt dig.

Skogens minsta lilla piga,
skogshusbondens söta flicka,
spela på din honungspipa,
låt den ljuva flöjten ljuda
i din goda matmors öra,
30 blås för henne, skogsvärdinnan,
så hon genast tvingas vakna,
stiga upp och sluta sova,
eftersom hon hör så illa,
aldrig någonsin tycks vakna,
35 hur jag själv än ber och bönar,
talar som med guld på tungan!<

Lättsinnige Lemminkäinen
skidade nu länge tomhänt
över kärr och över moar,
genom dystra ödemarker,
över Herrens brända backar,
över Hiisis svedda hedar;
skidade en dag, och nästa,
men till sist, på tredje dagen,
kom han till en mäktig bergsrygg.
Han klev högst upp på ett
stenblock,
vände blicken först mot väster,
sedan norrut över kärren;
där låg Tapiola, såg han,
såg dess gyllne portar skina,
bortom kärr och norrom myrar,
i en snårskog vid en åshöjd.

Lättsinnige Lemminkäinen
gav sig genast bort till stället,
gav sig bort till skogsbondgården,
smög sig fram till fönsterraden,
stälde sig i smyg att speja,
spana i det sjätte fönstret:
Där gick de som skänker byte;
villebrådets givarinnor
gick i grova vardagskläder,
smutsiga och slitna paltor.

Djärke Lemminkäinen sade:
›Skogens husmor, säg mig, varför
är du klädd i arbetskläder,
går omkring i tröskhustrasor,
varför är du svart i synen,
rent förskräcklig till att skåda,

otäck under ögonbrynen,
ful som stryk från fot till huvud?

Förut när jag gick i skogen
5 fann jag här tre borgar, minns jag,
en av stock och en av knotor,
och en tredje borg av gråsten.

Var och en av dessa borgar
hade sex förgyllda fönster.

10 Jag såg in igenom fönstren
när jag stod där invid väggen:
Tapio var husets herre
och hans hustru var värdinna;
Tellervo, Tapios dotter,
15 såg jag, liksom allt hans husfolk.
Alla glittrade och glänste,
skred som i ett silvrigt skimmer.
Själva skogens hulda husmor,
skogens egen milda matmor,
20 bar en guldked kring sin handled,
gyllne ring på varje finger,
gyllne hårband kring sitt huvud,
som var lagt i gyllne lockar,
hade tunga guldörhängen,
25 pärlor i ett band om halsen.

Hör mig, skogens hulda husmor,
hultets honungsmilda moder!

30 Sparka av dig dina halmskor,
stig ur dina nävertossor,
kasta dina tröskhustrasor,
och släng av dig vardagssärken!
Sätt nu på dig lyckokläder,
skruda dig i gåvoskrudar,
35 när jag ger mig ut att jaga,

spana efter skogens håvor!
Tråkigt blir det för mig annars,
ledsamt att gå här och vanka,
utan någonting att göra,
hela tiden utan byte,
om du inte muntrar upp mig,
bryr dig ens det minsta om mig.
Trist är kvällen utan glädje,
lång blir dagen utan byte.

Skogens gubbe, gamla gråskägg,
med din lavpäls och din rishatt!
Svep en väv av lärft om skogen,
skruda vildmarken i vadmal,
linda asparna i kläde,
alarna i älsklingstyget,
smycka tallarna med silver,
granarna med guld och glitter!
Ge var tall ett kopparbälte,
varje fura silvergördel,
varje björk små gyllne blommor,
varje stubbe gyllne bjällror!

Laga som det var i tiden,
förr, i dina bästa dagar:
Månljus stod om granens grenar,
tallens krona sken som solen,
honungsdunster fyllde skogen,
över moarna stod mjödlukt,
maltdoft hängde över ängen,
kärren doftade som smörspad!

Skogens lilla älsklingsflicka,
Tuulikki, Tapios dotter!
Driv ditt villebråd till slänten,

ut på vid och öppen ängsmark!
 Är de tröga till att springa
 eller lata till att löpa,
 hämta då en käpp i lunden,
 5 bryt en björkkvist i en svacka,
 peta dem i sidan med den,
 kittla dem inunder bogen,
 så att de får fart på benen,
 tvinga dem att utan tvekan,
 10 komma jägaren till mötes
 där han ständigt går och spanar!

När din hjord väl är på vägen,
 håll den också kvar på vägen,
 15 bruka dina båda armar
 såsom skrank på bägge sidor,
 så att inte bytet rymmer,
 viker från den rätta vägen.
 Skulle hjorden råka vilse,
 20 vika från den rätta vägen,
 led den då på väg vid örat,
 styr den med en hand om hornet!

Om det ligger ris på vägen
 25 skall du slänga det åt sidan;
 spärras stigen av en trädstam
 skal du bryta den i bitar!
 Om du stöter på ett stängsel
 skall du knuffa det till marken,
 30 ända intill femte vidjan,
 ända intill sjunde stören.

Om du kommer till en älvbrink,
 om en bäck går över vägen,
 35 bred ut siden till en brygga,

bygg en bro av blodrött kläde,
 spänn den över alla sunden,
 lägg den över alla vattnen,
 över själva Pohjaälven,
 över forsen där den skummar!

Hör mig Tapiolas husvärd,
 Tapiolas gårdsvärdinna,
 skogens gamle gråskäggs-gubbe,
 hör mig, gyllne kung av skogen,
 Mimerkki, du skogsvärdinna,
 skogens milda gåvomatmor,
 buskväsen med blåa kappan,
 kärrets fru med röda strumpor!
 Kom och ta mitt guld i byte,
 växla till er av mitt silver!
 Jag har guld som fötts med
 månen,
 silver jämnårigt med solen;
 byte taget under kriget,
 jag har vunnit det i strider,
 men det slits och nöts i börsen,
 mörknar i min penningpåse
 om nu ingen växlar guld
 eller bryr sig om mitt silver.<

Lättsinnige Lemminkäinen
 skidade omkring rätt länge,
 sjöng en sång där skogen börjar,
 flera till i skogens skymning.

Skogens husmor lät sig blidkas,
 själve skogens husfar även;
 Tapiolas unga fröknar,
 skogens döttrar var förtjusta.

Alla hjälptes åt att hetsa
 Hiisiälgen fram ur gömslet
 bakom Tapiolahöjden,
 nära Hiisis eget fäste,
 5 för att möta den som sökte,
 den som sjöng åt sig ett byte.

Lättsinnige Lemminkäinen
 tog och kastade sin snara
 10 över Hiisiälgens manke,
 runtom dromedarens nacke,
 för att hindra det att sparka
 när han strök det över ryggen.

Sedan vände Lemminkäinen
 sig till skogens folk med orden:
 ›Skogens herre, markens husfar,
 vackre man på vida moar!
 Mielikki, du skogsvärdinna,
 20 skogens blida givarinna!
 Kom och plocka åt er guldet,
 välj och vraka bland mitt silver:
 Lägg ett stycke lärft på marken,
 ta din älsklingsduk och bred den
 25 under guldet här som glimmar,
 under silvret där som glänser,
 så det inte rör vid jorden,
 eller smutsas ner av dammet!‹

När han återkom till Pohja,
 hälsade han glatt med orden:
 ›Jag har fångat Hiisiälgen
 hämtat den från Hiisis marker;
 Ge mig nu din dotter, gumma,
 35 låt mig få den unga flickan.‹

Louhi, Pohjas höga husmor,
 gav honom sitt svar och sade:
 ›Innan du kan få min dotter,
 anförtros den unga bruden,
 skall du betsla Hiisihästen,
 sela Hiisis bruna fåle,
 Hiisis viltskummande årsföl
 där det går på Hiisis ängar.‹

Lättsinnige Lemminkäinen
 tog sitt guldsirade seltyg,
 tog sin silverprydda grimma,
 gav sig ut att hämta hästen,
 leta rätt på eldmanshästen,
 där den gick på Hiisis ängar.

Han tog täta steg och långa,
 lätt och obekymrat gick han
 mot en grön och frodig gräsmark
 i den stora åkerns utkant,
 där han tänkte söka hästen,
 leta rätt på fjolårsfölet;
 betslet hängde vid hans bälte,
 selen dinglade på skuldran.

En dag sökte han, en andra,
 men till sist, på tredje dagen,
 kom han till en mäktig bergsrygg.
 Han klev högt upp på ett stenblock,
 riktade sin blick mot öster,
 vände huvudet åt söder:
 På en sandmo, vid en granlid,
 såg han då en eldig fåle.
 Det slog lågor ur dess hårrem,
 rök steg upp i moln kring manen.

Därpå sade Lemminkäinen:
 ›Ukko, högst bland alla gudar,
 Ukko, du som tuktar molnen,
 som är alla skyars herre!
 5 Låt nu himlavalvet öppnas,
 slå upp rymden som ett fönster,
 låt det hagla järnhårt hagel,
 sänd en skur av is som svalkar,
 som kan svalka eldmanshästen,
 10 Hiisis häst med brand i bogen!‹

Ukko, själve skaparguden,
 makthavaren ovan molnen,
 lät då himlavalvet rämna,
 15 slog sin hela rymd i stycken,
 sände ner ett isigt ösregn;
 järnhårt hagel lät han falla,
 mindre grovt än hästens huvud,
 ändå grövre än en mänskas,
 20 över Hiisihästens manke,
 på den höga hästens bogar.

Lättsinnige Lemminkäinen
 ställde sig att se på hästen,
 25 titta närmare på djuret.
 Sedan gjorde han en framstöt:
 ›Fina häst från Hiisis ängder,
 fradgefulla föl av fjället,
 sträck nu fram din gyllenmule,
 30 kom och stick ditt silverhuvud
 i det gyllne huvudlaget,
 prova betslets silverringar!
 Jag skall vara hygglig mot dig,
 inte rida dig fördärvad,
 35 inga långa sträckor heller,

utan bara nätt och varligt:
 inte längre än till Pohja,
 til min stränga svärmors stuga.
 Ger jag dig en snärt med piskan,
 eller rappar till med spöet
 känns det lent och fint som
 siden,
 som en fläkt av ulligt kläde.‹

Hiisis stora bruna hingstföl,
 Hiisis häst med skum kring
 nosen,
 sträckte fram sin gyllne mule,
 lade lugnt sitt silverhuvud
 i det gyllne betseltyget,
 i den silverprydda grimman.
 Lättsinnige Lemminkäinen
 sadlade den stora hästen,
 lade bettet i hans guldmun,
 grimman om hans silverhuvud,
 svingade sig upp på ryggen,
 bakom Hiisihästens bogar;
 gav den så ett rapp med spöet,
 med en liten kvist av vide,
 red ett stycke utmed vägen,
 skrittade längs bergets sida,
 uppför fjällets norra sluttning,
 över snön som täckte kammen,
 tills han kom till Pohjagården.

Sedan steg han in i stugan,
 sade så när han var framme,
 när han nu nått fram till Pohja:
 ›Ja, nu har jag betslat hästen,
 selat Hiisis vilda årsföl

på den gröna betesmarken
bortom Hiisis stora åker;
Hiisiälgen har jag fångat
som sagt var på Hiisis utmark;

5 Ge mig nu din dotter, gumma,
låt mig få den unga bruden!<

Louhi, Pohjas höga husmor,
gav honom sitt svar och sade:

10 ›Innan du kan få min dotter,
anförtros den unga bruden,
vill jag att du skjuter svanen,
Tuoniälvens stolta fågel
ute på den svarta strömmen,
15 i den stora älvens virvlar,
fäller den med första skottet;
med en enda pil ur kogret.<

Lättsinnige Lemminkäinen,
20 känd som vackre Kaukomieli,
sökte sig mot svanesången,
mot den stolta fågelns vatten
på den svarta Tuoniälven,
djupt i underjordens avgrund.

25 Han tog täta steg och långa,
lätt och obekymrat gick han,
vandrade mot Tuoniälven,
till den stora virvelströmmen.
30 Bågen bar han över axeln,
kogret välfyllt bakpå ryggen.

Herden med den blöta hatten,
Pohjas gamle blinde gubbe,
35 stod i Tuonela vid älven,

vid den stora virvelströmmen,
och höll utkik över stranden,
väntande på Lemminkäinen.

Så en dag var stunden kommen:
Lättsinnige Lemminkäinen
syntes närma sig på avstånd,
vandrade fram till Tuoniälven,
till det vilda vattenfallet,
till den stora strömmens virvlar.
Gubben grep en orm ur älven,
drog en dödlig stjälk ur vattnet,
stötte den i Lemminkäinen,
genom hjärtat, genom levern;
den gick in i vänster sida
och kom ut vid högra skuldran.

Lättsinnige Lemminkäinen
kände en ohygglig smärta,
men han kunde ändå yttra:
›Värst av allt är att jag aldrig
kom mig för att fråga mamma,
som har satt mig hit till världen,
om två maktord som jag saknar,
möjligen ännu ett tredje:
Om hur jag skall klara livet
nu i dessa ofärdsdagar.
Jag vet ingen bot mot huggsår,
eller mot ett giftrörs verkan.

Mamma, mamma, du som fött mig,
du som fostrat mig med möda!
Om du bara kunde ana
var din stackars son har hamnat,
skulle du helt säkert skynda

för att hjälpa mig ur faran,
 rusa för att rädda sonen
 från en ryslig död på resan,
 från att ung och frisk gå hädan,
 5 dö i blomman av sin ålder.<

Så tog döden Lemminkäinen,
 så gick storfriaren under
 i den svarta Tuoniälven,
 djupt i underjordens avgrund.

Översatt av Lars och Mats Huldén

Pohjas gamle blinde gubbe,
 herden med den blöta hatten,
 kastade nu Lemminkäinen,
 10 störtade nu Kalevainen,
 i den svarta Tuoniälven,
 i dess allra värsta virvlar.
 Lättsinnige Lemminkäinen
 drogs med buller utför forsen,
 15 drev på strömmens strida vågor
 bort till Tuonis dystra bygder.

Tuonis son, den blodbestänkte,
 högg sitt svärd i mannens sida,
 20 klippte till en gång med klingan;
 med ett enda hastigt svärdshugg
 skar han kroppen i fem bitar,
 lade den i åtta stycken,
 slängde dem i Tuoniälven,
 25 ner i dödens mörka vatten.
 ›Ligg du där evinnerligen
 med din båge och din pilbunt;
 skjut på svanarna som simmar,
 pricka änder utmed stranden.<

30

Seitsemän veljestä

ENSIMMÄINEN LUKU. Jukolan talo, eteläisessä Hämeessä, seisoo erään mäen pohjaisella rinteellä, liki Toukolan kylää. Sen läheisin ympäristö on kivinen tanner, mutta alempana alkaa pellot, joissa, ennenkuin talo oli häviöön mennyt, 15 aaltoili teräinen vilja. Peltojen alla on niittu, apilaäyräinen, halki-leikkaama monipolvisen ojan; ja runsaasti antoi se heiniä, ennenkuin joutui laitumeksi kylän karjalle. Muutoin on talolla avaria metsiä, soita ja erämaita, jotka, tämän tilustan ensimmäisen perustajan oivallisen toiminnan 20 kautta, olivat langenneet sille osaksi jo isonjaon käydessä entisinä aikoina. Silloinpa Jukolan isäntä, pitäen enemmän huolta jälkeentulevainsa edusta kuin omasta parhaastansa, otti vastaan osaksensa kulon polttaman metsän ja sai sillä keinolla seitsemän vertaa enemmän kuin toiset naapurinsa. 25 Mutta kaikki kulovalkean jäljet olivat jo kadonneet hänen piiristänsä ja tuuhea metsä kasvanut sijaan. – Ja tämä on niiden seitsemän veljeksien koto, joiden elämänvaiheita tässä nyt käyn kertoilemaan.

Veljesten nimet vanhimmasta nuorimpaan ovat: Juhani, 30 Tuomas, Aapo, Simeoni, Timo, Lauri ja Eero. Ovat heistä Tuomas ja Aapo kaksoispari ja samoin Timo ja Lauri. Juhani, vanhimman veljen, ikä on kaksikymmentä ja viisi vuotta, mutta Eero, nuorin heistä, on tuskin nähnyt kahdeksantoista auringon kierrosta. Ruumiin vartalo heillä on 35 tukeva ja harteava, pituus kohtalainen, paitsi Eeron, joka vielä

Seitsemän veljestä

ENSIMMÄINEN LUKU. Jukolan talo, eteläisessä Hämeessä, seisoo erään mäen pohjaisella rinteellä, liki Toukolan kylää. Sen läheisin ympäristö on kivinen tanner, mutta alempana alkaa pellot, joissa, ennenkuin talo oli häviöön mennyt, 15 aaltoili teräinen vilja. Peltojen alla on niittu, apilaäyräinen, halki-leikkaama monipolvisen ojan; ja runsaasti antoi se heiniä, ennenkuin joutui laitumeksi kylän karjalle. Muutoin on talolla avaria metsiä, soita ja erämaita, jotka, tämän tilustan ensimmäisen perustajan oivallisen toiminnan 20 kautta, olivat langenneet sille osaksi jo isonjaon käydessä entisinä aikoina. Silloinpa Jukolan isäntä, pitäen enemmän huolta jälkeentulevainsa edusta kuin omasta parhaastansa, otti vastaan osaksensa kulon polttaman metsän ja sai sillä keinolla seitsemän vertaa enemmän kuin toiset naapurinsa. 25 Mutta kaikki kulovalkean jäljet olivat jo kadonneet hänen piiristänsä ja tuuhea metsä kasvanut sijaan. – Ja tämä on niiden seitsemän veljeksien koto, joiden elämänvaiheita tässä nyt käyn kertoilemaan.

Veljesten nimet vanhimmasta nuorimpaan ovat: Juhani, 30 Tuomas, Aapo, Simeoni, Timo, Lauri ja Eero. Ovat heistä Tuomas ja Aapo kaksoispari ja samoin Timo ja Lauri. Juhani, vanhimman veljen, ikä on kaksikymmentä ja viisi vuotta, mutta Eero, nuorin heistä, on tuskin nähnyt kahdeksantoista auringon kierrosta. Ruumiin vartalo heillä on 35 tukeva ja harteava, pituus kohtalainen, paitsi Eeron, joka vielä

on kovin lyhyt. Pisin heistä kaikista on Aapo, ehkä ei suinkaan hartevin. Tämä jälkimmäinen etu ja kunnia on Tuomaan, joka oikein on kuuluisa hartioittensa levyyden tähden. Omituisuus, joka heitä kaikkia yhteisesti merkitsee, on heidän ruskea ihonsa ja kankea, hampun-karvainen tukkansa, jonka karheus etenkin Juhanilla on silmään pistävä.

Heidän isäänsä, joka oli ankaran innokas metsämies, kohtasi hänen parhaassa iässään äkisti surma, kun hän tappeli äkeän karhun kanssa. Molemmat silloin, niin metsän kontio kuin mies, löyttiin kuolleina, toinen toisensa rinnalla maaten verisellä tanterella. Pahoin oli mies haavoitettu, mutta pedonkin sekä kurkku että kylki nähtiin puukon viiltämänä ja hänen rintansa kiväärin tuiman luodin lävistämänä. Niin lopetti päivänsä roteva mies, joka oli kaatanut enemmän kuin viisikymmentä karhua. – Mutta näiden metsäretkiensä kautta löi hän laimin työn ja toimen talossansa, joka vähitellen, ilman esimiehen johtoa, joutui rappiolle. Eivät kyenneet hänen poikansakaan kyntöön ja kylvöön; sillä olivatpa he perineet isältänsä saman voimallisen innon metsäotusten pyyntöön. He rakentelivat satimia, loukkuja, ansaita ja teerentarhoja surmaksi linnuille ja jäniksille. Niin viettivät he poikuutensa ajat, kunnes rupesivat käsittelemään tulli-
luikkua ja rohkenivat lähestyä otsoa korvessa.

Äiti kyllä koetti sekä nuhteilla että kurilla saattaa heitä työhön ja ahkeruuteen, mutta heidän uppiniskaisuutensa oli jäykkä vastus kaikille hänen yrityksillensä. Oli hän muutoin kelpo vaimo; tunnettu oli hänen suora ja vilpiton, ehkä hieman jyrkkä mielensä. Kelpo mies oli myös hänen veljensä, poikien oiva eno, joka nuoruudessaan oli uljaana merimiehenä purjehtinut kaukaiset meret, nähnyt monta kansaa ja kaupunkia; mutta näkönsäpä kadotti hän viimein, käyden umpisokeaksi, ja vietti ikänsä pimeät päivät Jukolan talossa. Hän silloin usein, veistellen tunteensa viittauksen mukaan kauhoja, lusikoita, kirvesvarsia, kurikkoja ja muita

huoneessa tarpeellisia kaluja, kertoili sisarensa pojille tarinoita ja merkittäviä asioita sekä omasta maasta että vieraista valtakunnista, kertoili myös ihmeitä ja tapauksia raamatusta. Näitä hänen jutelmiensa kuuntelivat pojat kaikella hartaudella ja painoivat lujasti muistoonsa. Mutta yhtä mieluisasti
 5 eivät he kuululleetkaan äitinsä käskyjä ja nuhteita, vaan olivatpa kovakorvaisia vallan, huolimatta monestakaan pieksiäis-löylystä. Useinpa kyllä, huomattessaan selkäsauvan lähestyvän, vilkasi veliparvi karkutielle, saattaen tämän
 10 kautta sekä äitillensä että muille murhetta ja kiusaa, ja sillä omaa asiaansa pahentaen.

Tässä olkoon kerrottu eräs tapaus veljesten lapsuudesta. He tiesivät kototalonsa riihen alla kananpesän, jonka omistaja oli eräs eukko, kutsuttu ›Männistön muoriksi‹; sillä
 15 hänen pieni mökkinsä seisoi männistössä lähellä Jukolaa. Johtui kerran veljesten mieleen paistetut munat, ja päättivät he lopulta riistää pesän ja lähteä metsään nauttimaan saalistansa. He täyttivät myös päätöksensä, tyhjensivät pesän ja läksivät yksimielisesti metsään, kuusi veljestä; Eero pyöri
 20 silloin vielä äitinsä jalkain juurella. Mutta koska he ehtivät solisevalle ojalle pimeässä kuusistossa, rakensivat he valkean äyräälle, käärivät munat ryysyihin, kastoivat ne veteen ja panivat paistumaan kihisevään tuhkaan. Ja kun herkut olivat viimein kypsyneet, söivät he maittavan atrian ja astelivat
 25 siitä tyytyväisinä kotiansa taas. Mutta kotomäelle ehdittyä, kohtasi heitä hirmumyrsky; sillä olipa jo teidän tekonsa tullut ilmi. Männistön muori ärhenteli ja riehui, ja kiivaalla katsannolla kiirehti veljeksiä vastaan heidän äitinsä, kädessä vinkuva ruoska. Mutta eivätpä mielineetkään pojat käydä
 30 kohden tuota vihuria, vaan kääntyivät takaisin ja pakenivat jälleen metsien turvaan, huolimatta äitinsä huudoista.

Meni nyt päivä, meni vielä toinen, mutta karkureita ei kuulunut; ja tämä heidän viipymisensä saattoi äitin lopulta kovin levottomaksi; ja vihansa muuttui pian murheeksi ja
 35 säälin kyyneleiksi. Hän läksi heitä etsimään, etsi metsät

ristiin rastiin, mutta löytämättä lapsiansa. Saipa asia yhä kamalamman muodon ja vaati viimein kruununmiehiä käymään asiaan käsiksi. Sana saatettiin jahtivoudille, joka viipymättä kokoonkutsui koko Toukolan kylän ja sen ympäristön. Ja nyt läksi joukko sekä nuoria että vanhoja, naisia niinkuin miehiäkin, jahtivoudin johtamana, pitkänä rivinä urkkimaan ympäri metsää. Ensimmäisenä päivänä etsivät he läheisimmillä tienoilla, mutta ilman toivottua seurausta; toisena päivänä siirtyivät he kauemmas, ja koska astuivat korkealle mäelle, näkivät he etäältä erään suon partaalta sinisen savupatsaan kiertoilevan ylös ilmaan. Tarkasti merkitsivät he suunnan, josta savu suitsusi, ja sitä kohden jatkoivat he retkensä taas. Viimein likemmin jouduttuansa kuuluivat he äänen, joka lauloi seuraavalla tavalla:

15

›Elettiinpä ennenkin,
vaikk' ojan takan' oltiin,
ojapuita poltettiin
ja ojas' olta juotiin‹.

20

Silloinpa Jukolan emäntä, kuultuansa laulun, ilahtui suuresti; sillä hän tunsi sen poikansa Juhanin ääneksi. Ja kumahteli usein metsä tulinuijan paukkeesta; josta kaikesta etsijät nyt varmaan havaitsivat lähestyvänsä karkulaisten leiriä. Siitä antoi jahtivouti käskyn piirittämään pojat ja sitten heitä lähenemään hiljaisuudessa, mutta pysäymään kuitenkin matkan päähän heidän majapaikastansa.

Tapahtui niinkuin hän käski. Ja koska joukko, piirittäin veljekset kaikin puolin, oli heitä likeynyt noin viisikymmentä askelta, seisahtui se silloin; ja ilmestyi nyt seuraava näky: Rakennettu oli kiven juurelle havuista pieni koiju, jonka ovella makasi Juhani sammaleisella sijalla, katsellen ylös pilviin ja lauleskellen. Kaksi, kolme syltää koijusta loimotti iloinen valkea, ja sen hiilistössä korventeli Simeoni ansalla pyyttyä teereä päivälliseksi. Apoo ja Timo no'etuilla kasvoilla

35

– sillä olivatpa he äskettäin olleet tonttusilla – paistelivat nauriita kuumassa tuhassa. Pienen saviropakon partaalla istui äänetönnä Lauri, tehden savikukkoja, härkiä ja uljaita varsoja; ja oli hänellä heitä jo aika rivi kuivamassa sam-

5 maleisen hirren kyljellä. Mutta tulinuijaa paukutteli Tuomas: sylki maakivelle vahtoisen syljen, asetti siihen tulisen hiilen, ja tämän päälle viskasi hän kaikin voimin toisen kiven, ja jyske, usein tuima kuin tavallinen kiväärin paukaus, kajahti ympärille, ja nokinen savu kivien välistä

10 pyörähteli ilmaan.

Juhani: Elettinpä ennenkin,
Vaikk' ojan takan' oltiin...

Mutta peijakas meidän kuitenkin viimein täällä perii. Se on niinkuin kädessä, te mullisaukon pojat.

15 *Aapo:* Senhän minä kohta sanoin käydessämme jäniksen passiin. Voi meitä hulluja! Sissit ja mustalaiset tällä tavalla rähmästelkötöot ilmi-taivaan alla.

Timo: Jumalan taivas kuitenkin.

Aapo: Asua täällä susien ja karhujen kanssa.

20 *Tuomas:* Ja Jumalan kanssa.

Juhani: Oikein, Tuomas! Jumalan ja hänen enkeleinsä kanssa. Ah! jos nyt taitaisimme katsoa autuaan sielun ja ruumiin silmällä, niin selvästä näkisimme, kuinka koko joukko suojelevia siipi-enkeliä on meidän piirittänyt ja

25 kuinka itse Jumala harmaana äijänä istuu vallan keskellämme tässä kuin armahin isä.

Simeoni: Mutta mitä aattelee nyt äitiparka?

Tuomas: Hän mielisi peitota meitä paistikkaiksi, koska vaan kynsiinsä joutuisimme.

30 *Juhani:* Ai poika, saisimmepa saunan!

Tuomas: Saunan, saunan!

Juhani: Kipinöitsevän saunan! Niin, kylläs sen tiedät.

Aapo: Se viimeinkin on saatavamme.

Simeoni: Hyvin tietysti. Sentähden on parasta mennä

35 ottamaan se sauna ja päästä kerran näistä härkäpäivistä.

Juhani: Härkä ei juuri käyskelekkään vapaa-ehtoisesti teuraspenkkiin, veikkoseni.

Aapo: Mitä jaarittelet, poika? Talvi lähestyy ja meille ei annettukaan syntyissämme turkkia niskaan.

5 *Simeoni:* Ei siis muuta kuin kotia mars! ja tulla löylyte-
tyksi, ja syystä kyllä, syystä kyllä.

Juhani: Säästyköön, veljet, säästyköön selkämme vielä
kuitenkin muutamat vuorokaudet. Emmehän tiedä mitä
pelastus-keinoa Jumala meille keksii vielä mennessä parin
10 kolmen päivän. Niin, täällä, täällä pylyilkäämme vielä:
tuossa päivämme, tuon kantosen valkean ympärillä, ja
yömmme havuisessa kojussa, röhötellen rinnakkain rivissä
kuin emän naskit pahnoilla. – Mutta mitä sanot sinä, Lauri
pokko, siellä savilaukussa? Mitä? Käymmekö koreasti
15 pieksiäislöylyyn?

Lauri: Ollaanhan täällä vielä.

Juhani: Senhän minäkin parhaaksi harkitsen. Juuri niin!
– Mutta onpa sinulla siellä karjaa oikein aika lailla.

Tuomas: On sekä karjaa että siipi-eläimiä sillä pojalla.

20 *Juhani:* Huikea liuta. Tulisipa sinusta oikein kukkomaa-
kari.

Tuomas: Oikein fläätälä.

Juhani: Oivallinen fläätälä. – Mikä ryssänkukla sieltä nyt
taasen heltii kynsistäsi?

25 *Lauri:* Tämä on vaan tuommoinen pikkuinen poika.

Juhani: Kas tuota nallikkaa!

Tuomas: Tekee poikia kuin mies.

Juhani: Poikia kuin tervaskannon päitä; ja ruokkii kuin
mies sekä pojat että karjat. – Mutta veljet, veljet, jouduttakaa
30 jo päivällinen pöytään; sillä mahani rupee motkottelemaan.
Pane mujua, pane kiehuvaa mujua tuon nauriin paistavalle
kyljelle tuossa. – Kenenpä on vuoro lähteä nauriita varkai-
siin?

Simeoni: Minunpa on taasen käyminen synnin työhön.

35 *Juhani:* Henkemme piteiksi täytyy meidän hieman nypis-

tellä toisen omasta. Jos tämä on syntiä, niin se on niitä pienimpiä kuin tehdään tässä matoisessa maassa. Ja katso, jos kuolen ilman muuta synninmerkkiä kirjassani, niin eihän tuo pieni variksenjalka minua juuri estäisi pääsemästä vähän parempaan elämään. Siitä oikeasta hääsalista minua piankin nääsättäisi ulos, sen mä kyllä luulen, mutta ainahan annettaisi pojalle siellä jokin ovenvartijan virka, ja sekin olisi hirmuisesti lystiä. – Niin, uskokaamme niin, ja ottakaamme suruttomasti mitä kerralla kupuamme mahtuu.

10 *Aapo:* Mutta katsonpa jo parhaaksi että heitämme Kuokkalan naurismaan ja etsimme itsellemme toisen. Vähentyminen päivä päivältä saattaa pian omistajan vartioimaan maatansa yöt ja päivät.

Jahtivouti: Ei yhtään surua siitä juonesta enää, poikaset, ei yhtään. No no, miksi hätäilette? Katsokaa: joukko suojelevia enkeliä on teidän piirittänyt aivan sukkelasti.

Niin haasteli vouti veljeksille, jotka pahoin peljästyneinä rynkäsivät ylös ja kaapasivat juoksemaan mikä minnekin, mutta huomasivat pian kauhistuen tiensä teljetyksi kaikkialta. Silloin lausui taasen vouti: »apajassahan olette, luikkarit, koreasti apajassa, josta ette pääse ennenkuin on teitä hieman suomustettu muistoksi, pieneksi muistoksi teille, mitkä jalkajuonet olette meille saattaneet, luikkarit. Tänne, muori, koivun-oksallanne, ja antakaat heille oikein lämpöisestä kourasta. Jos niin, että kohtaisitte vastakynttä, niin onpa tässä teille apumuijia.« Seurasi nyt kuritus äitin kädestä, käyden miehestä mieheen yli koko poikaparven; ja kova oli Kuokkalan korvessa rähinä. Kiivaasti kyllä käyttikin vitsaansa muori, mutta jahtivouti vakuutti heidän kuitenkin saaneen liian liepeän saunan.

on kovin lyhyt. Pisin heistä kaikista on Aapo, ehkä ei suinkaan hartevin. Tämä jälkimmäinen etu ja kunnia on Tuomaan, joka oikein on kuuluisa hartioittensa levyyden tähden. Omituisuus, joka heitä kaikkia yhteisesti merkitsee,
 5 on heidän ruskea ihonsa ja kankea, hampun-karvainen tukkansa, jonka karheus etenkin Juhanilla on silmään pistävä.

Heidän isäänsä, joka oli ankaran innokas metsämies, kohtasi hänen parhaassa iässään äkisti surma, kun hän tap-
 10 peli äkeän karhun kanssa. Molemmat silloin, niin metsän kontio kuin mies, löyttiin kuolleina, toinen toisensa rinnalla maaten verisellä tanterella. Pahoin oli mies haavoitettu, mutta pedonkin sekä kurkku että kylki nähtiin puukon viiltämänä ja hänen rintansa kiväärin tuiman luodin lävistämänä.
 15 Niin lopetti päivänsä roteva mies, joka oli kaatanut enemmän kuin viisikymmentä karhua. – Mutta näiden metsäretkiensä kautta löi hän laimin työn ja toimen talossansa, joka vähitellen, ilman esimiehen johtoa, joutui rappiolle. Eivät kyenneet hänen poikansakaan kyntöön ja kylvöön; sillä oli-
 20 vatpa he perineet isältänsä saman voimallisen innon metsäotusten pyyntöön. He rakentelivat satimia, loukkuja, ansaita ja teerentarhoja surmaksi linnuille ja jäniksille. Niin viettivät he poikuutensa ajat, kunnes rupesivat käsittelemään tuli-
 25 luikkua ja rohkenivat lähestyä otsoa korvessa.

Äiti kyllä koetti sekä nuhteilla että kurilla saattaa heitä työhön ja ahkeruuteen, mutta heidän uppiniskaisuutensa oli jäykkä vastus kaikille hänen yrityksillensä. Oli hän muutoin kelpo vaimo; tunnettu oli hänen suora ja vilpiton, ehkä hieman jyrkkä mielensä. Kelpo mies oli myös hänen
 30 veljensä, poikien oiva eno, joka nuoruudessaan oli uljaana merimiehenä purjehtinut kaukaiset meret, nähnyt monta kansaa ja kaupunkia; mutta näkönsäpä kadotti hän viimein, käyden umpisokeaksi, ja vietti ikänsä pimeät päivät Jukolan talossa. Hän silloin usein, veistellen tunteensa viittauksen
 35 mukaan kauhoja, lusikoita, kirvesvarsia, kurikkoja ja muita

huoneessa tarpeellisia kaluja, kertoili sisarensa pojille tarinoita ja merkittäviä asioita sekä omasta maasta että vieraista valtakunnista, kertoili myös ihmeitä ja tapauksia raamatusta. Näitä hänen jutelmiensa kuuntelivat pojat kaikella hartaudella ja painoivat lujasti muistoonsa. Mutta yhtä mieluisasti
 5 eivät he kuululleetkaan äitinsä käskyjä ja nuhteita, vaan olivatpa kovakorvaisia vallan, huolimatta monestakaan pieksiäis-löylystä. Useinpa kyllä, huomattessaan selkäsauvan lähestyvän, vilkasi veliparvi karkutielle, saattaen tämän
 10 kautta sekä äitillensä että muille murhetta ja kiusaa, ja sillä omaa asiaansa pahentaen.

Tässä olkoon kerrottu eräs tapaus veljesten lapsuudesta. He tiesivät kototalonsa riihen alla kananpesän, jonka omistaja oli eräs eukko, kutsuttu ›Männistön muoriksi‹; sillä
 15 hänen pieni mökkinsä seisoi männistössä lähellä Jukolaa. Johtui kerran veljesten mieleen paistetut munat, ja päättivät he lopulta riistää pesän ja lähteä metsään nauttimaan saalistansa. He täyttivät myös päätöksensä, tyhjensivät pesän ja läksivät yksimielisesti metsään, kuusi veljestä; Eero pyöri
 20 silloin vielä äitinsä jalkain juurella. Mutta koska he ehtivät solisevalle ojalle pimeässä kuusistossa, rakensivat he valkean äyräälle, käärivät munat ryysyihin, kastoivat ne veteen ja panivat paistumaan kihisevään tuhkaan. Ja kun herkut olivat viimein kypsyneet, söivät he maittavan atrian ja astelivat
 25 siitä tyytyväisinä kotiansa taas. Mutta kotomäelle ehdittyä, kohtasi heitä hirmumyrsky; sillä olipa jo teidän tekonsa tullut ilmi. Männistön muori ärhenteli ja riehui, ja kiivaalla katsannolla kiirehti veljeksiä vastaan heidän äitinsä, kädessä vinkuva ruoska. Mutta eivätpä mielineetkään pojat käydä
 30 kohden tuota vihuria, vaan kääntyivät takaisin ja pakenivat jälleen metsien turvaan, huolimatta äitinsä huudoista.

Meni nyt päivä, meni vielä toinen, mutta karkureita ei kuulunut; ja tämä heidän viipymisensä saattoi äitin lopulta kovin levottomaksi; ja vihansa muuttui pian murheeksi ja
 35 säälin kyyneleiksi. Hän läksi heitä etsimään, etsi metsät

5 ristiin rastiin, mutta löytämättä lapsiansa. Saipa asia yhä
 kamalamman muodon ja vaati viimein kruununmiehiä
 käymään asiaan käsiksi. Sana saatettiin jahtivoudille, joka
 viipymättä kokoonkutsui koko Toukolan kylän ja sen
 ympäristön. Ja nyt läksi joukko sekä nuoria että vanhoja,
 naisia niinkuin miehiäkin, jahtivoudin johtamana, pitkänä
 rivinä urkkimaan ympäri metsää. Ensimmäisenä päivänä
 etsivät he läheisimmillä tienoilla, mutta ilman toivottua
 seurausta; toisena päivänä siirtyivät he kauemmas, ja koska
 10 astuivat korkealle mäelle, näkivät he etäältä erään suon
 partaalta sinisen savupatsaan kiertoilevan ylös ilmaan. Tar-
 kasti merkitsivät he suunnan, josta savu suitsusi, ja sitä
 kohden jatkoivat he retkensä taas. Viimein likemmin joudut-
 tuansa kuulivat he äänen, joka lauloi seuraavalla tavalla:

15

›Elettiinpä ennenkin,
 vaikk' ojan takan' oltiin,
 oja puuta poltettiin
 ja oja st' olta juotiin‹.

20

Silloinpa Jukolan emäntä, kuultuansa laulun, ilahtui suu-
 resti; sillä hän tunsi sen poikansa Juhanin ääneksi. Ja
 kumahteli usein metsä tulinuijan paukkeesta; josta kaikesta
 etsijät nyt varmaan havaitsivat lähestyvän karkulaisten
 25 leiriä. Siitä antoi jahtivouti käskyn piirittämään pojat ja sit-
 ten heitä lähenemään hiljaisuudessa, mutta pysäymään
 kuitenkin matkan päähän heidän majapaikastansa.

Tapahtui niinkuin hän käski. Ja koska joukko, piirittäin
 veljekset kaikin puolin, oli heitä likeynyt noin viisikymmentä
 30 askelta, seisahtui se silloin; ja ilmestyi nyt seuraava näky:
 Rakennettu oli kiven juurelle havuista pieni koiju, jonka
 ovella makasi Juhani sammaleisella sijalla, katsellen ylös
 pilviin ja lauleskellen. Kaksi, kolme syltää koijusta loimotti
 iloinen valkea, ja sen hiilistössä korventeli Simeoni ansalla
 35 pyyttyä teereä päivälliseksi. Apoo ja Timo no'etuilla kasvoilla

– sillä olivatpa he äskettäin olleet tonttusilla – paistelivat nauriita kuumassa tuhassa. Pienen saviropakon partaalla istui äänetönnä Lauri, tehden savikukkoja, härkiä ja uljaita varsoja; ja oli hänellä heitä jo aika rivi kuivamassa sam-

5 maleisen hirren kyljellä. Mutta tulinuijaa paukutteli Tuomas: sylki maakivelle vahtoisen syljen, asetti siihen tulisen hiilen, ja tämän päälle viskasi hän kaikin voimin toisen kiven, ja jyske, usein tuima kuin tavallinen kiväärin paukaus, kajahti ympärille, ja nokinen savu kivien välistä

10 pyörähteli ilmaan.

Juhani: Elettinpä ennenkin,
Vaikk' ojan takan' oltiin...

Mutta peijakas meidän kuitenkin viimein täällä perii. Se on niinkuin kädessä, te mullisaukon pojat.

15 *Aapo:* Senhän minä kohta sanoin käydessämme jäniksen passiin. Voi meitä hulluja! Sissit ja mustalaiset tällä tavalla rähmästelkötöot ilmi-taivaan alla.

Timo: Jumalan taivas kuitenkin.

Aapo: Asua täällä susien ja karhujen kanssa.

20 *Tuomas:* Ja Jumalan kanssa.

Juhani: Oikein, Tuomas! Jumalan ja hänen enkeleinsä kanssa. Ah! jos nyt taitaisimme katsoa autuaan sielun ja ruumiin silmällä, niin selvästä näkisimme, kuinka koko joukko suojelevia siipi-enkeliä on meidän piirittänyt ja

25 kuinka itse Jumala harmaana äijänä istuu vallan keskellämme tässä kuin armahin isä.

Simeoni: Mutta mitä aattelee nyt äitiparka?

Tuomas: Hän mielisi peitota meitä paistikkaiksi, koska vaan kynsiinsä joutuisimme.

30 *Juhani:* Ai poika, saisimmepa saunan!

Tuomas: Saunan, saunan!

Juhani: Kipinöitsevän saunan! Niin, kylläs sen tiedät.

Aapo: Se viimeinkin on saatavamme.

Simeoni: Hyvin tietysti. Sentähden on parasta mennä

35 ottamaan se sauna ja päästä kerran näistä härkäpäivistä.

Juhani: Härkä ei juuri käyskelekkään vapaa-ehtoisesti teuraspenkkiin, veikkoseni.

Aapo: Mitä jaarittelet, poika? Talvi lähestyy ja meille ei annettukaan syntyissämme turkkia niskaan.

5 *Simeoni:* Ei siis muuta kuin kotia mars! ja tulla löylyte-
tyksi, ja syystä kyllä, syystä kyllä.

Juhani: Säästyköön, veljet, säästyköön selkämme vielä
kuitenkin muutamat vuorokaudet. Emmehän tiedä mitä
pelastus-keinoa Jumala meille keksii vielä mennessä parin
10 kolmen päivän. Niin, täällä, täällä pylyilkäämme vielä:
tuossa päivämme, tuon kantosen valkean ympärillä, ja
yömmme havuisessa koijussa, röhötellen rinnakkain rivissä
kuin emän naskit pahnoilla. – Mutta mitä sanot sinä, Lauri
pokko, siellä savilaukussa? Mitä? Käymmekö koreasti
15 pieksiäislöylyyn?

Lauri: Ollaanhan täällä vielä.

Juhani: Senhän minäkin parhaaksi harkitsen. Juuri niin!
– Mutta onpa sinulla siellä karjaa oikein aika lailla.

Tuomas: On sekä karjaa että siipi-eläimiä sillä pojalla.

20 *Juhani:* Huikea liuta. Tulisipa sinusta oikein kukkomaa-
kari.

Tuomas: Oikein fläätälä.

Juhani: Oivallinen fläätälä. – Mikä ryssänkukla sieltä nyt
taasen heltii kynsistäsi?

25 *Lauri:* Tämä on vaan tuommoinen pikkuinen poika.

Juhani: Kas tuota nallikkaa!

Tuomas: Tekee poikia kuin mies.

Juhani: Poikia kuin tervaskannon päitä; ja ruokkii kuin
mies sekä pojat että karjat. – Mutta veljet, veljet, jouduttakaa
30 jo päivällinen pöytään; sillä mahani rupee motkottelemaan.
Pane mujua, pane kiehuvaa mujua tuon nauriin paistavalle
kyljelle tuossa. – Kenenpä on vuoro lähteä nauriita varkai-
siin?

Simeoni: Minunpa on taasen käyminen synnin työhön.

35 *Juhani:* Henkemme piteiksi täytyy meidän hieman nypis-

tellä toisen omasta. Jos tämä on syntiä, niin se on niitä pienimpiä kuin tehdään tässä matoisessa maassa. Ja katso, jos kuolen ilman muuta synninmerkkiä kirjassani, niin eihän tuo pieni variksenjalka minua juuri estäisi pääsemästä vähän parempaan elämään. Siitä oikeasta hääsalista minua piankin nääsättäisi ulos, sen mä kyllä luulen, mutta ainahan annettaisi pojalle siellä jokin ovenvartijan virka, ja sekin olisi hirmuisesti lystiä. – Niin, uskokaamme niin, ja ottakaamme suruttomasti mitä kerralla kupuamme mahtuu.

10 *Aapo:* Mutta katsonpa jo parhaaksi että heitämme Kuokkalan naurismaan ja etsimme itsellemme toisen. Vähentyminen päivä päivältä saattaa pian omistajan vartioimaan maatansa yöt ja päivät.

Jahtivouti: Ei yhtään surua siitä juonesta enää, poikaset, ei yhtään. No no, miksi hätäilette? Katsokaa: joukko suojele-
15 via enkeliä on teidän piirittänyt aivan sukkelasti.

Niin haasteli vouti veljeksille, jotka pahoin peljästyneinä rynkäsivät ylös ja kaapasivat juoksemaan mikä minnekin, mutta huomasivat pian kauhistuen tiensä teljetyksi kaikkialta. Silloin lausui taasen vouti: ›apajassahan olette, luikkarit, koreasti apajassa, josta ette pääse ennenkuin on teitä hieman suomustettu muistoksi, pieneksi muistoksi teille, mitkä jalkajuonet olette meille saattaneet, luikkarit. Tänne, muori, koivun-oksallanne, ja antakaat heille oikein lämpöi-
20 sestä kourasta. Jos niin, että kohtaisitte vastakynttä, niin onpa tässä teille apumuijia.‹ Seurasi nyt kuritus äitin kädestä, käyden miehestä mieheen yli koko poikaparven; ja kova oli Kuokkalan korvessa rähinä. Kiivaasti kyllä käyttikin vitsaansa muori, mutta jahtivouti vakuutti heidän kuitenkin
25 saaneen liian liepeän saunan.

JOHAN LUDVIG RONEBERG

Den första kyssen

EDITH SÖDERGRAN

Sol

&

Vierge Moderne

Rettighed til visning er ikke opnået

Permission to exhibit this text on the Internet has not been obtained

ELMER DIKTONIUS

Jaguaren

I

Ur gröna blad sticker fram
röd nos
ögon med trekantiga blickar
spräckligt;
morrhår vågrörelse klotass —
du flyger ju! mitt hjärtas jaguar! —
så flyg och bit och riv och söndersarga!

Att bita är ett tvång så länge bett ger liv
att riva är en helighet så länge ruttet stinker
och söndersargas måste livets fulhet
tills skönhet-helhet ur dess mull kan gro.

Så är vi två, min dikt och jag: en klo.
En vilja är vi två, ett gap en tand.
Tillsammans är vi: en maskin som slår.

Vi vill döda de känslolösa skri
de hjärtlösa medlidande
de vantrognas religiositet
det starkas maktlöshet
det godas onda svaghet;
vi vill föda med att döda
vi vill bereda plats
vi vill engång se
solfläckar dansa.

II

Tror man ej
att starka tassar känner svedan?
Tror man ej att jaguaren har hjärta?
Ack den har
fader moder henne ungar.
Ödemarken är stor
kall är höstens vind
i jaguarens mage bor
ensamhet förtvivlan.
Jaguaren kan kyssa en blomma.
Den har tårar;
sentimentalitet.

III

Natt.
Vattenfall mumlar långt.
Jaguaren sover.
En myra slickar dess klo.
Vem viskar:
morgonen kommer
solfläckar dansar?

IV

Solfläckar dansar! —
vigt virvlar allt.
Med ett skutt
slungar sig jaguaren över
granarnas toppar —
hör stjärnskrottet i dess rytning! —
en blixtvolt i luften:
som en pil djupt i jordens bröst.

Manillaköysi

I

Keppilän Joose löysi köyden keskeltä huoltotietä. Kai se oli pudonnut huolimattoman ajomiehen kuormasta. Se oli ainoa käyttökelpoinen ja yleisesti pätevä esine minkä hän oli löytänyt koko sotaretken aikana. Se oli käyttämätön, eh-
15 jäsyinen, aivan puhdas ja uusi eikä mitään paperinarua, valmiiksi päätetty molemmista päistä. Joose ilostui. Siinä paikassa keskellä tietä hän mittasi sen käsiensä välissä, avasi sen vyyhdestä ja solutti kätensä läpi. Kymmenen syltä. Kulki polkupyörällä jääkäri ohi, pysähtyi ja laskeutui pyörältään
20 katsomaan.

– Oletko tosituumissa? hän kysyi.

– Miten niin?

– Ajattelin vain, että voisin olla avuksi. Käy kivuttomam-
min.

25 Joose ymmärsi, sillä hän ei suinkaan ollut mikään ymmärtämätön mies.

– On asioita, jotka parhaiten hoidetaan yksin, hän sanoi.

– Se on miehen puhetta, jääkäri myönsi ja jatkoi mat-
kaansa. Joose oli jo hätkähtänyt, että mies saattoi olla köyttä
30 etsimässä ja omistamassa. Tipalla oli, ettei hän osunutkaan ensimmäiseksi.

Joose toi muuna miehenä köyden korsuun ja ripusti sen manttelinaulaan oven suuhun. Illalla, kun kaikki miehet olivat kotosalla, se joutui yleisen mielenkiinnon kohteeksi.

35 – Kuka rietas on vallannut minun manttelinaulani?

Kenen tämä köysi on? alkoi viimeksi sisälle tullut sotamies manata.

– Älä koske se on minun! Joose hyppäsi lavitsaltaan alas.

Julkinen tunnustus

5 oli tehty, liekö ollut synnintunnustus. Se oli ollut Joosen tarkoituskin, kun hän

etukäteen lavasti tämän kohtauksen.

Vie helvettiin se tästä naulasta!

10 Kerkeästi Joose sieppasi köyden haltuunsa, mutta mies ehti vielä tarttua siihen kiinni. Hän tarkasteli sitä hetken ja antoi sitten hylkäävän tuomionsa.

– Älä hirtä itseäsi manillaköyteen. Se venyy liikaa.

Joose vei köyden makuusijalleen ja kätki sen vuodehavuihinsa, kahdeksi kuukaudeksi.

15 Kesäkuun alkupäivinä Joose pääsi vuorolomalle.

– Minä vien tämän köyden kotio, koska minä en tätä täällä näy tarvitsevan, hän alkoi puhua edellisenä iltana. Samalla hän otti köyden esille ja käsitteli sitä huolimattomasti, niin kuin ei olisi pitänyt sitä paljon minkään arvoisena.

20 Toiset eivät näyttäneet suhtautuvan tähän uutiseen millään lailla. He häärivät omissa askareissaan. Mutta kohta alkoi ylemmältä makuulaverilta kuulua punnittua puhetta.

– Sinuna minä en yrittäisi. Järkevää se ehkä olisi, mutta 25 ei viisasta. Junissa on sotapoliiseja, jotka eivät muuta odotaan kuin että sinä työntäisit tuon köyden reppuusi.

– En minä ole tätä varastanut! Joose julmistui.

– Miksi noin rumaa sanaa käytät? Siihen sanaan vielä sinut hirttävät jos kuulevat sen suustasi.

30 – En minä tästä sodasta ole muuta saanut kuin sinelmiä ja mustelmia. Enkä minä tästä muuta taida saadakaan, jos nyt tämän köyden, Joose napisi.

– Älä ole tyytymätön. Muista kuinka olet saanut olla tekemässä maailmanhistoriaa ja muista kunniaa, jota osaa 35 sinulta ei kukaan pois ota. Muista kuinka olemme kuljetta-

neet veren ja hien tahrinat lippumme täällä voitosta voittoon.

Joku alalaverilla makaavista nuorista miehistä levitti likaisen jalkarättinsä ja hulmutti sitä ilmassa.

5 – Tässä on sinulle sotalippu.

– Pyyhi korvantakusesi, ylläverin mies sanoi. – Älä rie-
naa. Ajatella voit mitä tahansa mutta ajattele mattomuuttasi
älä toisille näytä. Minä puhuin vertauskuvallisista lipuista,
joita ei meiltä koskaan voi ottaa pois. Ei niitä voi pyykkiin-
10 kään panna, ei pestä eikä parsia. Ne eivät ole vaatetta.

– Täältä on joka mies kuskannut kotiinsa vaikka mitä.
Ikinä minä en ole neulaakaan vienyt. Olen nähnyt monen
kätet ja vaatteet verissä kopeloimassa kaatuneita vihollisia,
mutta ikinä en ole minä kuolleeseen koskenut. En ole kos-
15 kenut myöskään tavaraan.

– Äläs puhu. Muistan Äänislinnassa kun Joose oli naapu-
rihuoneessa, muistatko Joose? Se opettaja vai mikä se oli,
aunukselainen, kaunis neitonen. Kuuntelin seinän takana,
kun en voinut olla kuuntelemattakaan. En tiedä mitä tämä
20 Joose siellä touhusi, kun likka sanoi: Skropeloi mitä skrope-
loit kunhan et kusitintain skropeloi! Niin likka sanoi.
Muistatko Joose?

– Entä sitten? Joose kysyi kulmiaan rypistäen.

– Mitäs siinä enää sitten. Tulit ihmisten ilmoille, koska
25 likka oli kovat sanansa sanonut. Silmät kyynelissä sanoit,
kuinka oli hyvä tyttö. Niin todet sanansa sanoi.

– Se oli emävale! Joose kiisti.

– Niin oli, mies myönsi. – Mutta helposti sinä naisen
puheisiin uskoit.

30 Koko köysijuttu oli unohtua ja unohtuikin, ellei hyvin
suurisuinen sotamies olisi ottanut asiaa uudelleen esille.

– Mitä varten sinun täytyy se köysi viedä? Täällähän sinä
pääasiassa oleskelet.

– Vien Viiralle pyykkinaruksi. Joose vastasi vähätellen.
35 Silloin suurisuinen mies vasta äläkän päästi.

– Ei Elviira sinun pyykkinarujasi tarvitse! Kyllä sakeman-
nit siellä pitävät hyvän huolen ettei Elviiralta mitään puutu.

– Ei niitä siellä ole.

– Älä sano, vaikka joku jefreitteri parastaikaa siellä Elvii-
5 ralle pyykkinarujaan ja ties mitä levittelisi!

– Ei tämä ainakaan sinun köytesi ole! Vaikka tuosta poikki
pannaan, tämä ei ole sinun, Joose julmistui kerrassaan ja veti
kädellään poikki keskiruumiinsa. – Etkä tätä saa vaikka
huutaisit niin että tähän paikkaan kuolet.

10 – Turha tuollaiselle miehelle on mitään puhua ja vielä
turhempaa olla mitään puhumatta, suurisuinen sotamies
raivostui, repi lakin päähänsä ja meni ulos. – Leikistä se
saatana suuttuu, vaikka muulloin on kuin laupias lammas ja
viittä vaille karitsa.

15 – Noin tyhmää miestä harvoin elämässään saa nähdä,
Joose puuskutti.

– Juoni mies, juoni mies. Ei se siihen paskanna mihin
kyykistyy, joku koetti rauhoittaa Joosea.

20 – Kyllä minä tämän köyden vien, vaikka minun täytyisi
kävellä se kaulassa. Tänne minä en sitä jätä, kerran niin olen
päättänyt. Kyllä yksi mies yhden köyden aina selvittää ja
vaikka useampiakin, Joose puhua takoi.

– Vie vain pois, ettei jää kiusaukseksi kenellekään, hänelle
sanottiin.

25 Aamulla herättyään Joose kävi puhumassa korvaan hyvin
hiljaiselle sotamiehelle asiansa. Puhuteltuaan vielä toista
hyvää toveriaan hän poistui miehet kannoillaan korsusta
köysinippu kainalossa.

30 – Kyllä minä autan, vaikket olisi avun tarpeessakaan,
hiljainen mies vakuutti Jooselle vielä ovella.

Toiset panivat merkille nämä vaatimattomat alkuvalmis-
telut ja iskivät silmää toisilleen. Koko korsun väki kerääntyi
pienelle aukealle korsun taakse seuraamaan Joosen lomaval-
misteluja. Apurit kumpikin köydenpäässään kiersivät jo
35 Joosea, toinen myötäpäivään, toinen vastapäivään. Joose itse

seisoi keskellä kuin akseli, jäykkänä ja pyörimättömänä, yläruumis paljaana ja housut laskettuina.

– Älä pullistele mahaasi, toinen miehistä varoitteli koko ajan. – Ole ihan luonnollinen. Muuten jääpi löysälle. Tämä
5 tämmöinen uusi köysi on ilkeä jos alkaa luistaa. Et voi kävellä etkä istua: kerta kaikkiaan olet mennyttä miestä. Eikä saa näkyä päälle. Maha sisään ja rinta myös!

– Vetäkää pojat tiukalle! Vetäkää hampaat irvessä! Ei se siitä katkea, suurisuinen sotamies ylltytti.

10 – Jooseko? joku kysyi.

– Ei vaan köysi.

Joose yhtyi leikkiin, sillä hän havaitsi sen viisaimmaksi keinoksi välttää vakavia henkilökohtaisia loukkauksia. Farssiksi vaan koko tilanne.

15 – Vetäkää, vetäkää, kyllä minä kestan! Vaikka kyllä te vedättekin! hän huusi. – Tulkaa auttamaan sivulliset, kyllä köyden päähän miehiä mahtuu.

Kaksi miestä kiirehtikin auttamaan köydenkierittäjiä, mutta pian päät olivat niin lyhyellä, että hyvä kun kaksikin
20 miestä mahtui Joosen ympärille.

– Saako panna kainaloon asti? hiljainen sotamies kysyi.
– Ei panna paksulti, että saat kätesi liikkumaan alaskin päin. Jos kaikki tulee mahan kohdalle, tulee selkäpuolelle sellainen motti, että herättää huomiota.

25 – Pankaa vaikka kurkkuun asti! Joose lupasi.

– Kuule, kuinka pannaan kiinni: etupuolelleko vai takapuolelle. Etupuolelle on parempi. Voit itse tiukata, jos lähtee purkautumaan... Nyt täytyy vain saada solmu syntymään niin, ettei köysi pääse löystymään... Kun jäävät nämä päät
30 vähän pitkiksi, työnnä ne housunpuntiin, etteivät jää repottamaan..., hiljainen mies puhui saattaessaan työnsi päätökseen.

– Monipuolinen mies tuo Joose. Hänellä on etupuoli ja takapuoli, suulas sotamies totesi.

– Selvä on, sanoi hiljainen sotamies ja läimäytti Joosea olkapäälle. – Kääntelehän itseäsi, että nähdään.

Joose otti kentällä askeleita sinne sun tänne.

– Hyvä siitä tuli, miehet tunnustivat yksimielisesti.

5 Seuraavana näytöksenä oli Joosen pukeutuminen. Paita mahtui hyvin päälle, mutta kesäpusero ei ulottunut kiinni. Hiljainen mies, joka oli Joosea paljon kookkaampi, melkein jättiläinen, niin että sai kahden miehen ruoka-annokset, lainasi puseronsa, se ulottui Joosen päällä polviin asti.

10 – Kyllä minä tämän saan suurempaan vaihdetuksi, uskoi hiljainen mies eikä edes yrittänyt panna Joosen puseroa päälleen. – Sanon, että sateessa kastui ja kutistui tämmöiseksi.

15 Joose heitti repun selkäänsä, kohotti kättään jonkinlaiseen fasistitervehdykseen ja lähti tarpomaan pehmeässä hiekassa länteen päin ohi tykkiasemien.

– Synnytyslomalleko sinä? huusi suurisuinen sotamies, kukas muu. – Niinhän sinä olet kuin olisi yhdeksäs kuukausi meneillään! Nyt Elviirakin näkee, että uskonon olet ollut!

20 Mutta Joose käänsi hymyilevän naamansa kohti, viittasi kädellään länteen päin ja lähti sitten juoksemaan.

– Ei uskoisi, että Joose voi olla noin juoni mies, suurisuinen sotamies ihmetteli.

25 – Juoni mies, juoni mies. Ei se siihen kyykisty mihin pas-kantaa, joku sanoi.

Miesten kasvot muuttuivat vakaviksi, kun he näkivät kuinka keveästi Joosen jalka nousi. Monta minuuttia he vielä Joosen kadottua näkyvistä katselivat tietä, joka vei länteen tykkiasemien ohitse melkein umpinaisen männynrunkojen
30 muodostaman kalterin tai aidan takana.

VÄINÖ LINNA
Tuntematon sotilas
Okänd soldat (svensk)

Rettighed til visning er ikke opnået
Permission to exhibit this text on the Internet has not been obtained

